

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”
Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019

Tre käpphästar

- ✓ "Staden" måste förmås att se landsbygdens värden!
- ✓ Landsbygdssäkring av offentliga beslut!
- ✓ Räknas satsningar per capita, då är landsbygden förlorare!

"Manifest från en landsbygdsutvecklare"

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 2/32

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Olle Persson

Landsbygdsstrateg emeritus

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019

Besöksnäring

Företag & Ideella föreningar

Företagande

Företag

Socialt engagemang

Ideella föreningar & privata engagemang

Landsbygden

är många ansvar

Öppna landskap

Företag & privata ägare

Vård, skola, omsorg

Kommun & Region

Sophämtning

Kommun

Fastighetsunderhåll

Företag & privata ägare

Fordonsunderhåll

Företag & privata

Post & paket

PostNord

Bränslekostnad

Privata bolag & regeringen

Slamsugning

Kommun

Pendling för service, arbete, skola, fritid

Privat, företag & kommun

**Nyckeln till framgång är
SAMVERKAN**

Farbara vägar

Trafikverket & vägsamfälligheter

Analys av nuläget

| Manifestets 5 teser

| Vägen framåt ...

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 5/32

Saxat från media [negativt]

- ❑ Snart kan 300 mackar ute i landet försvinna
(Debatt, Aftonbladet jan 2017)
- ❑ Kulturministern straffar folket på landsbygden
(Debatt, Expressen feb 2018)
- ❑ Glesbygden plundras som en koloni av centralmakten
(Debatt, Expressen jun 2019)
- ❑ Stöldliga härjar på landsbygden – slår till mot gårdar
(Nyhet, GT jun 2019)
- ❑ ”Det är en floskel att hela Sverige ska växa”
(Ledare, Expressen jul 2019)

LANDSBYGD I MEDIESKUGGA

Citat

”Konsekvenserna syns inte bara lokalt. Även i Sveriges största dagstidning, Dagens Nyheter tunnas bilder av landsbygden ut – bevakningen har halverats på tio år. Landsbygden i DN är mest brott och olyckor eller beskrivs som en rekreationsyta för storstadsbor.”

Södertörns högskola, sep 2014

ISBN 978-91-979140-6-2

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 6/32

”Vi kallar detta för skräpyta”

”Det är till exempel Värmland och Gotland som är typiska fall av skräpyta. Där finns ingen ekonomisk aktivitet, inga universitet, ingen underhållning, ingen shopping, ingenting, bara träd”

Kjell A. Nordström
Doktor i International Business
Nordic Business Forum SWEDEN 2017

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 7/32

Urbanisering – männsklighetens fromma eller fördärv?

Om storstäder

— *Konstgjorda världar där en majoritet av befolkningen förlorat kontakten med, och förståelsen för, naturen.”*

David Attenborough

En fråga:

10 x

Vad händer då?

- Vi är inte gjorda för den sortens gruppbildning som den urbana miljön innebär.
- De negativa sociala konsekvenserna i staden känner vi men vi åtgärdar inte orsaken.
- Vi försöker bara angripa bara symptomen.

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 8/32

Är då landsbygden i kris?

Wei

Ji

Kinesiska tecknet "Wei Ji" = fara/kris + möjlighet

Wei Ji: Taoism always talks about things having two sides,
so when there is danger there must be opportunity present.

www.wudangchen.com/blog/wei-ji-opportunity-crisis

"Manifest från en landsbygdsutvecklare"

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 9/32

Landsbygdens krisanalys

- ❑ **Minskad privat och offentlig service**
 - Avståndet ökar till; livsmedel, bränsle, post/paket, vård, skola, omsorg
- ❑ **Ökade bränslekostnader**
 - Påverkar förutsättningarna att leva och verka på landsbygden
- ❑ **Kommunikationer är dåliga**
 - Bredband & mobiltäckning
 - Vägar
 - Kollektivtrafik
- ❑ **Färre mjölkbönder** ([källa](#): Jordbruksverket maj 2018)
 - 1987 fanns 31 000 företag med mjölkkor
 - 2017 fanns 3 600 företag med mjölkkor (minskning med 88 %)
 - Mjolkproduktion minskade samma period med 16 %
- ❑ **Att vi tar landsbygden för given – *den har alltid funnits***

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 10/32

Landsbygdens möjligheter

- ❑ Lokal kreativitet, initiativförmåga och ansvar
- ❑ Positiva uttalanden i det offentliga rummet
- ❑ Utdöende landsbygd är en myt
- ❑ Stad och land behöver varandra
- ❑ BRP på landsbygden är nästan lika som i stan
- ❑ Turism, Sveriges nya basnäring

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 11/32

Lokal kreativitet, initiativförmåga och ansvar

2011
Egen ishall för 10 mkr
– utan lån!

2004
Bredband via
optofiber på
byn initiativ
och aktiva
insats!

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 12/32

**”Svensk landsbygd är närande
– inte tärande”**

*”Den har gjort Sverige rikt och den kan ge
ännu mer, för svensk tillväxt bygger till stor del
på råvaror från landsbygden och ingen stad är
självförsörjande”.*

Sven-Erik Bucht, landsbygdsminister, okt 2016

**För Sveriges landsbygder –
en sammanhållen politik för
arbete, hållbar tillväxt och välfärd**

Parlamentariska landsbygdskommittén
Slutbetänkande, jan 2017

**Utveckling av landsbygder är en
förutsättning för livsmedelsstrategin**

Jordbruksverket, feb 2017

**Positiva uttalanden
i det offentliga
rummet**

Saxat från media [positivt]

- Gå inte på myten om en för dyr landsbygd
(Debatt, Aftonbladet maj 2016)
- Stockholm är inte Sverige – det är vi
(Debatt, Aftonbladet okt 2016)
- Storstaden är konstig – inte landsbygden
(Ledare, Aftonbladet nov 2016)
- OECD: Fastighetsskatt kan stärka landsbygd
(Nyhet, Norrbottens kuriren mar 2017)
- Lär av landsbygden – här brinner inga bilar
(Debatt, Aftonbladet sep 2018)

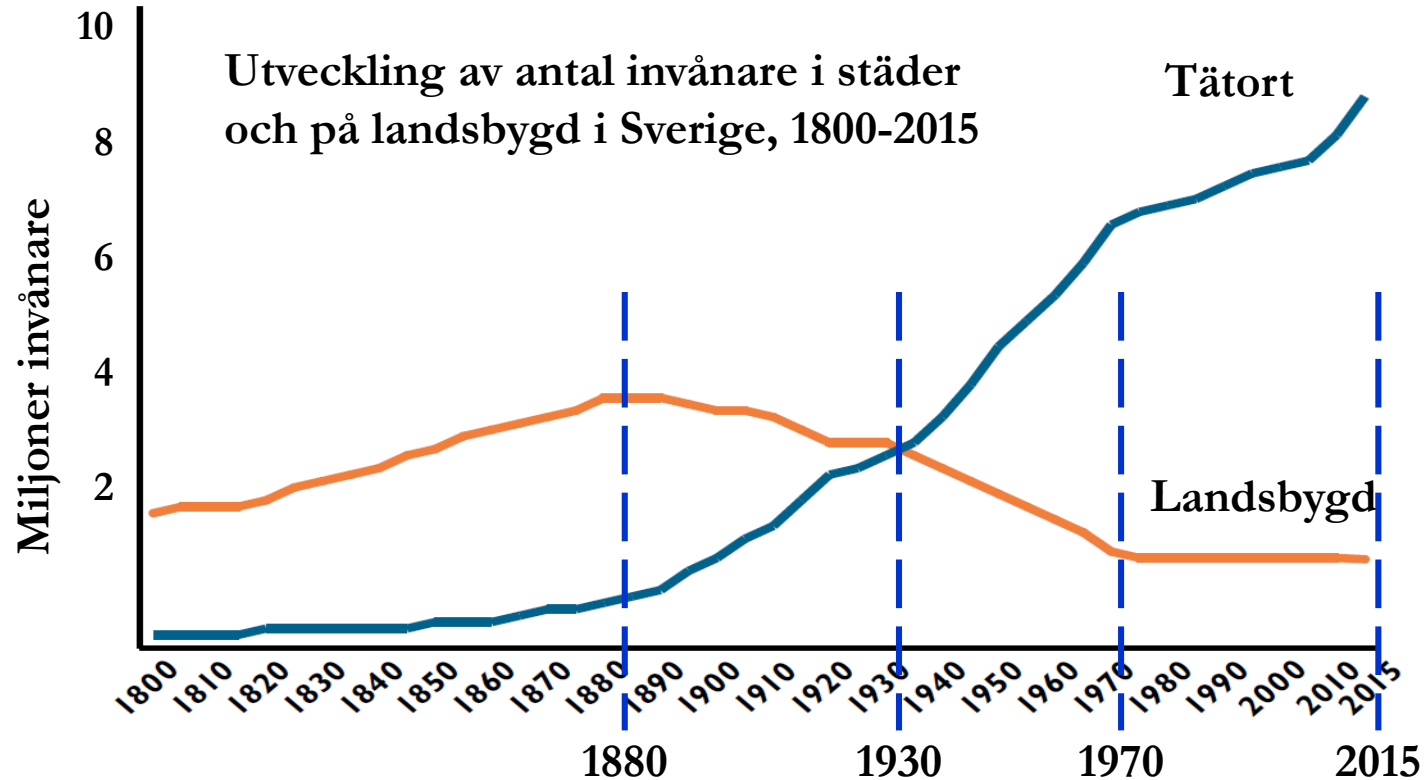
”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 13/32

IVA: ”Utdöende landsbygd är en myt”

- *Dagens urbanisering i Sverige sker **INTE** på landsbygdens bekostnad.*

- Bara en bråkdel av de senaste decenniernas befolkningsökning i de svenska storstäderna beror på avfolkning av landsbygden.
- Höga födelseöverskott, ökande livslängd och inflyttning från utlandet är den verkliga förklaringen.
- Befolkningen i småorter och tätortsnära landsbygd ökar på den övriga landsbygdens bekostnad.

Forskningsrapport Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademin feb 2017.

www.iva.se/publicerat/den-urbana-utvecklingens-drivkrafter-och-konsekvenser/

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

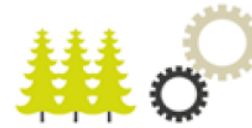
Bild 14/32

Land och stad behöver varandra

- **Landsbygdsbranscher**

- Skogsbruk, jordbruk
- Turism
- Industri, mineral, stål, papper
- Energi, el, värme

- **Stadsbranscher**

- Finansiell sektor
- Hälso- och sjukvård
- Fastighet, uthyrning
- Handel

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 15/32

BRP/inv. på landsbygden är lika [99 %] som i stan

Tabell 19. Bruttoregionalprodukten och dess förhållande till lönerna.

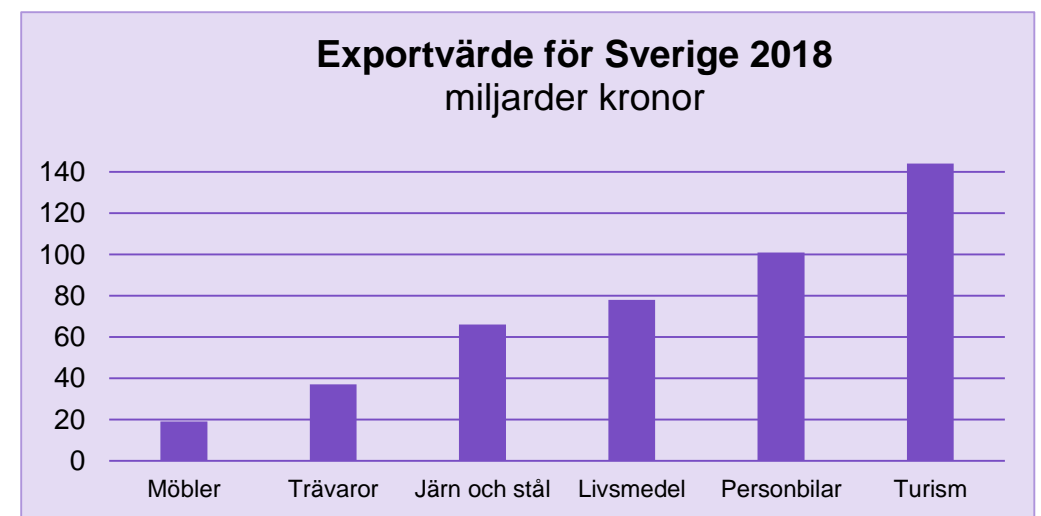
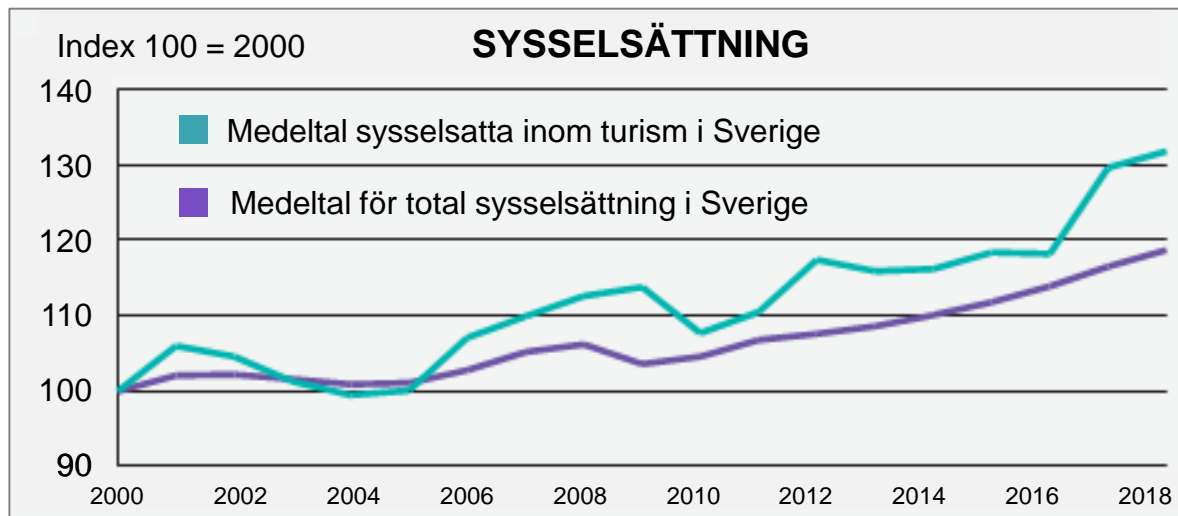
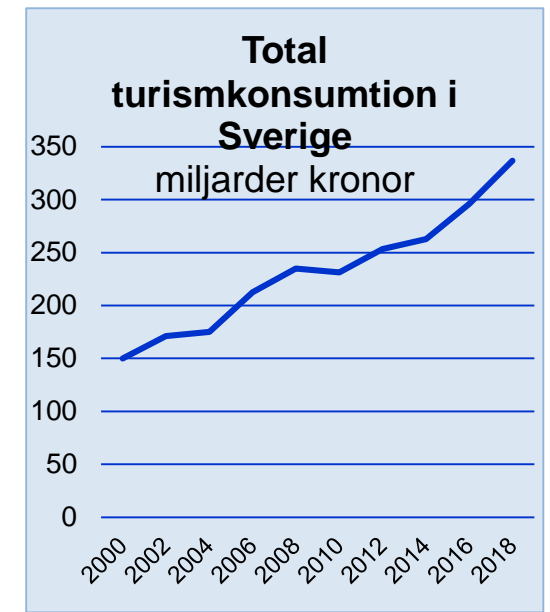
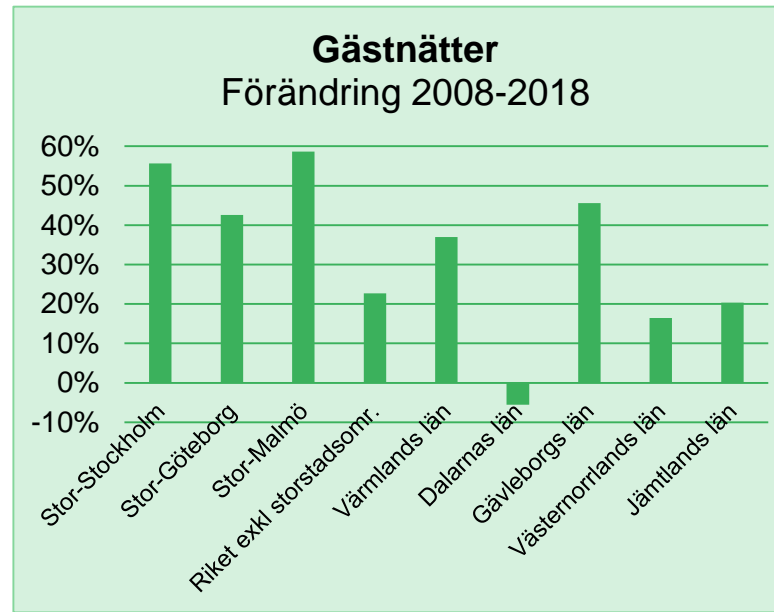
Regiontyp	Summerad BRP, miljarder kronor	Genomsnittlig BRP per kommun, miljarder kronor	BRP per invånare kronor	Lönernas storlek i förhållande till BRP, procent
Gles landsbygd	113,18	3,43	351 687	37,19
Landsbygd	77,90	2,41	319 294	Snitt 291 457
	803,87	4,90	263 619	47,00
Stadsomr.	891,88	19,39	278 855	292 956
	1527,80	32,51	307 056	62,22

^a Exklusive gruvkommunerna Gällivare och Kiruna
Källa: rAps, egen bearbetning

Turism – Sveriges nya basnäring

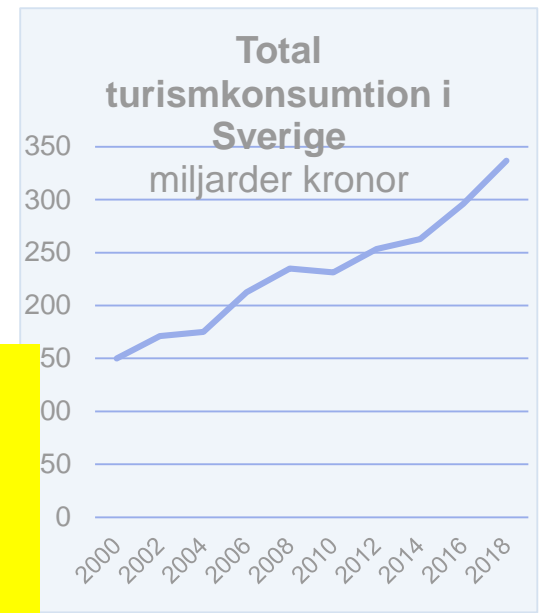
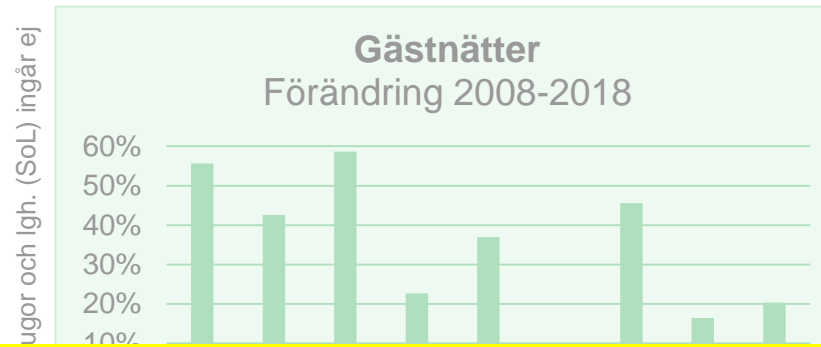
- ❑ **Gästnätter** i X-län har ökat 46 % sedan 2008.
- ❑ **Sysselsättningen** inom turism är större och ökar mer än övriga näringar tillsammans.
- ❑ **Turismkonsumtionen** har ökat 125 % sedan 2000.
- ❑ **Exportvärdet** för turism [144 Mkr] överstiger 2018 traditionella basnäringar.

Förmedlade privata stugor och lgh. (SoL) ingår ej

Turism – Sveriges nya basnäring

- Gästnätter i X-län har ökat 46 % sedan 2008.
- Sysselsättningen inom turism är större och ökar mer än övriga näringar tillsammans.
- Turismen driver på landsbygden och skapar attraktiva besöksmål.
- Turismen kompenserar för de jobb som har försvunnit från landsbygden.

Slutsats
Storstadsområdena driver på turismen som Sveriges nya basnäring.
Landsbygden drar nytta av trenden och skapar attraktiva besöksmål.
Turismen kompenserar för de jobb som har försvunnit från landsbygden.

Analys av nuläget

| Manifestets 5 teser

| Vägen framåt ...

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 19/32

Tes #1.

Räknas satsningar per capita, då är landsbygden förlorare.

Landsbygdens värden tas inte på allvar. Det saknas tydliga ekonomiska beräkningsmodeller som kan definiera dessa värden.

Det måste till en synvända.
Vi måste fråga oss:

– Vad kostar det samhället att inte ha en landsbygd?”

- Landsbygden måste lära sig att visa upp sina egna värden!
- Övriga samhället måste förmås att se värdena på landsbygden!

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 20/32

Tes #2.

Kommunen kan vara **startmotor** och **hjälpmotor**, men i längden inte **drivmotor**.

- ❑ **Startmotor**; Kommunen bör, i samråd med lokala aktörer, ta initiativ till olika lokala utvecklingsprojekt i bygderna.
- ❑ **Hjälpmotor**; Kommunen bör uppmärksamma och stötta lokala initiativ.
- ❑ **Drivmotor**; Kommunen kan aldrig i längden matcha bygdens egen kraft. Kommunen är inte skapad för långvarigt lokalt arbete.

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 21/32

Tes #3.

Vård av ideella resurser ligger i kommunens egenintresse.

□ Det ligger i kommunens eget intresse

- Att dessa krafter har långsiktigt hållbar förmåga att klara dessa uppgifter.
- Att svängningarna blir lägre och längre.

□ Kommunen ger idéburna organisationer en allt större roll i samhället.

- Kommunen är beroende av att föreningarna klarar dessa uppgifter.
- Föreningarnas förmåga att klara det ansvaret är beroende av ideella krafter.
- Ideella krafters förmåga har en naturlig variation över tid vilket gör dem till mindre bra partner till den kommunala strukturen.

□ Kommunen bör därför **aktivt** understödja de idéburna ideella organisationerna så:

- **Att de har kompetens** att sköta det ökade ansvaret, både verksamheten liksom det administrativa.
- **Att de klarar att vårda sina eldsjälur** så att de inte bränner ut sig.
- **Att de även orkar och klarar rekrytering** av nya krafter till organisationen.

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 22/32

Tes #4.

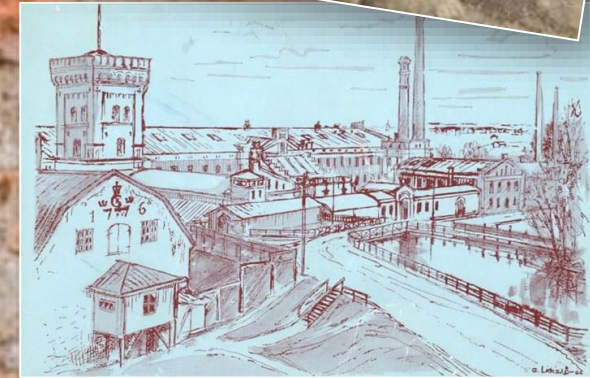
Det 100-åriga föreningslivet behöver moderniseras.

I samhällsbyggets murverk är föreningslivet det sammanhållande murbruket mellan tegelstenar av olika offentliga och privata funktioner.

Föreningslivet började för över 100 år sedan av engagemang, utan krav på offentligt stöd.

Först stöttade bruken föreningslivet, senare kommunen och staten.

Idag minskar dessa sin medverkan och överlåter till ideella och kommersiella krafter att hålla muren upprätt.
– **Det kräver en ny form på föreningslivets struktur.**

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 23/32

Föreningslivets huvudkategorier

Foto: Peter Engström, Grafikstudion

- 1) **Idrott, friskvård**
- 2) **Idébärande**
- 3) **Förvaltande**
- 4) **Lokala utvecklingsgrupper**

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@linddefallet.com

Foto: Josefine Engström

Tes #5.

Alla växer av att bli
sedda, behövda och
tagna i anspråk. ¹⁾

¹⁾ Citat: Pär Johansson, Glada Hudik-teatern
Kärnbudskap i Utvecklingsstrategi för Hudiksvalls landsbygd, 2014

Framtidssäkring av samhället

- Vi måste göra individen delaktig i det gemensamma arbetet för utveckling.
- Detta gäller både offentliga aktörer och i föreningarnas inre arbete.
- Genom de mångas medverkan, med olika utgångspunkter, kan effekten **1+1=3** uppstå.

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 25/32

Analys av nuläget

| Manifestets 5 teser

| Vägen framåt ...

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 26/32

Regeringens parlamentariska landsbygdskommitté; Slutbetänkande 2017

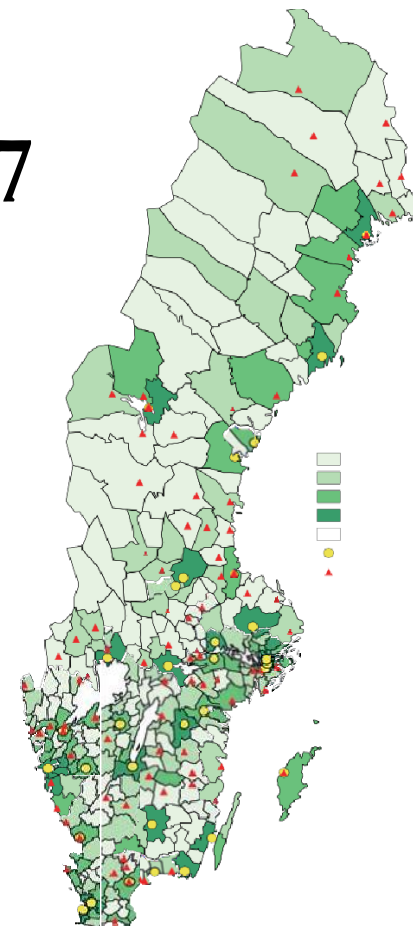
Sammanfattning

Utdrag, sid 11-13

”En fortsatt tudelning av vårt land kan inte accepteras varken av ekonomiska, sociala, miljömässiga eller demokratiska skäl. Landsbygderna erbjuder många av lösningarna när det gäller framtidens utmaningar, inte minst inom klimatpolitiken, **men då måste det vara möjligt att verka och bo där.**”

”Kommittén har också formulerat ett övergripande mål för landsbygdernas utveckling i ett trettioårsperspektiv:

- **En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd.**”

Konstaterande:
”Förutsättningarna för likvärdiga möjligheter varierar”

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 27/32

Regeringens parlamentariska landsbygdskommitté; Slutbetänkande 2017

Kommitténs förslag nr. 60

kap. 8.1.1, sid 196

”Kommitténs erfarenhet är att de sektorsövergripande landsbygdsfrågorna tenderar att försvinna i den sektororganiserade statliga verksamheten. **Ingen ser därmed vad olika förslag får för konsekvenser för landsbygderna.**

- ❖ I kommittéförordningen införs en skrivning om att kommittéer i sina betänkanden ska ange konsekvenser för landsbygdernas utveckling av sina förslag.”

Kommitténs förslag nr. 61

kap. 8.1.2, sid 197

”Landsbygdsfrågorna är också tvärssektoriella till sin karaktär. **De tenderar därför att vara svåra att hantera i en sakfrågeorganiserad myndighet som Regeringskansliet.**

- ❖ En särskild landsbygdsbedömning av konsekvenserna för landsbygderna av regeringens beslut införs.”¹⁾

1) ”Landsbygdssäkring”

Det saknas sammanbindande hängrännor.

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 28/32

Vägen mot landsbygdens framtid

Framtiden

Tes #1.
Räkna ej per capita!

Tes #2.
Kommunen som startmotor!

Tes #3.
Kommunens egenintresse – att vårda de ideella!

Tes #4.
Vitalisera föreningslivet!

Tes #5.
Tag i anspråk!

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 29/32

Vägen mot landsbygdens framtid

Levande landsbygd och stad

www.hudiksvall.se/landsbygd

Vi växer tillsammans

”Lokal utveckling stimuleras bäst genom de som lever och verkar på orten. Där finns det engagemang och den drivkraft som behövs. Kommunens roll är att, inom sina ramar, stimulera de lokala krafterna.

Hudiksvalls kommun arbetar för att:

- ❖ säkerställa landsbygdens delaktighet och engagemang i den demokratiska processen och det kommunala utvecklingsarbetet.
- ❖ som kommunkoncern vara lyhörd för landsbygdens behov.
- ❖ i det kommunala arbetet utgå från ett långsiktigt hållbart perspektiv för ekonomisk, social och ekologisk utveckling.”

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbyggsdagar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 30/32

Några tankar att ta med på vägen mot framtiden

Framtiden

Framgångsrikt förhållningssätt

	Lokalt	Kommun
1) Göra landsbygdens värden synliga för andra	X	
2) Alla växer av att bli sedda, behövda och tagna i anspråk	X	X
3) Kommunen som startmotor, ej drivmotor i längden	X	X
4) Landsbygdssäkring av alla offentliga beslut <ul style="list-style-type: none">○ Undvik stuprör, tänk <i>Beslut & konsekvens på bredden</i>		X
5) Stötta lokala grupper <ul style="list-style-type: none">○ Att klara utökat uppdrag○ Att involvera nästa generation○ Att förnya föreningslivet i takt med sin tid	X X X	X

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 31/32

Och kom ihåg ...

**att nyckeln till framgång är
SAMVERKAN**

**Tack för att ni tog
er tid 😊**

”Manifest från en landsbygdsutvecklare”

Allis Landsbygdsgårdar i Trönö 2019 • © Olle Persson, 070-294 61 20, olle.persson@lindefallet.com

Bild 32/32